

Inovacije

Postoje reči koje se u svakodnevnom životu prosto udju u modu ,eksploatišu se u svim javni nastupima ,a da govornici često ni ne znaju pravo značenje istih.Naravno u tome prednjače političari, posebno u doba predizbornih aktivnosti.Takve su reči demokratija,ekologija,menadžment,preduzetništvo,marketing,energetska efikasnost,pa evo u novije vreme i **inovacija**.I dok se kod nas takve reči koriste kao modni detalj,bedž,u svetu skoro da nema ozbiljnije firme koja u svojoj misiji ili viziji ne spomene **filozofiju inovacije** i koja se u praksi ne ponaša u skladu sa njom.

Šezdesetih godina privrednim subjektima ponudjen je marketing kao ideja vodilja u biznisu , sedamdesetih i osamdesetih orijentacija na kupca i pozicioniranje , devedesetih brendiranje. Naravno da su sve ove aktivnosti bitne za funkcionisanje firme ,ali početkom novog milenijuma konstatujemo da je 80% ukupnih svetskih znanja nastalo u zadnjih 30 godina, da se neverovatne sume ulažu u upoznavanje vasijskih prostora,razvoj novih materijala,novih metoda istraživanja u nano prostoru,da se svet našao u svojevrsnom akceleratoru sa neverovatnim ubrzanjima koja daju svakodnevna otkrića .I sada se pred firme postavlja pitanje : kako u uslovima kada su svi super konkurentni, zahvaljujući internetu svi super informisani,svi super obučeni ,pozicionirani,brendirani, kako naći svoje mesto pod suncem , opstati i ostati na tržištu?Ključna reč koja upućuje na rešenje je **inovacija**

Šta je u stvari inovacija?

Po definiciji inovacija predstavlja svaku novu tvorevinu ljudskog uma koja ima valorizaciju u praksi i **koja obavezno donosi neki benefit**.Mi smo uglavnom u razmišljanjima , kada se pomene inovacija, upućeni na nove proizvode, ali inovacija nije samo proizvod u fizičkom smislu te reči, ona može biti i novi način organizacije,novi način izvođenja bilo kog procesa koji se u realnom životu odigrava.**Ključno je da ta inovacija donosi neki benefit**, pri čemu je on kod privrednih subjekata izražen profitom a kod na pr. državnih institucija , nevladinih

organizacija,zdravstvenih ustanova,sportskih organizacija i td. može biti izražen kroz nove poboljšane načine zadovoljavanja društvenih potreba

----- **Bitno je razlikovati pojmove patenta i inovacije** : patent ne mora biti inovacija, inovacija ne mora biti patent

----1. primer bugarski , tablete za kosmonaute novina-patent ,zaživela u praksi a nije donela profit, ko će da jede tablete pored pljeskavica i bureka?)**Patent koji nije postao inovacija**

-----2. primer prodaje mesa od kunića :znamo da je meso od kunića izuzetni zdravo,nema holesterola,mogu da ga konzumiraju dijabetičari,nisko kalorično ,jednom rečju, ima sve što meso treba da ima a nema ništa što ne treba da ima.Ali zbog raznih predrasuda ,priča ,te pare se sa pacovima i sl.gluposti a i zbog izgleda kada je u komadu meso stvarno podseća na mačku,prosto prodaja nije išla.Inovacija proizvođača bila je u tome što je počeo da proizvodi preradjevine od istog mesa , bez kostiju ,upakovane u standardnu ambalažu,plastična creva i prodaja je krenula.Nije više bilo asocijacija a iskorišćeni su za reklamnu aktivnost sve prednosti ove vrste mesa.**Inovacija koja nije bila patent**

-----3.primer inovacije u javnim službama :produženje vozačke dozvole—papirić na kome sve piše -- inovacija a nije patent

Benefit nije u direktnom profitu ali jeste u jednom zadovoljstvu građana što pak doprinosi podizanju kvaliteta života.

Kako se dolazi do inovacija?

Postoji u naučnim krugovima priča,koja se priča deci kada popularišemo nauku, o tome kako je veliki engleski naučnik Isak Njutn sedeo u hladovini jabuke i jednog momenta jedna zrela jabuka se otkaci i padne njemu na glavu.On od tog momenta počinje da razmišlja o tome koja je to sila koja vuče predmete ka zemlji i tako je posle nekog vremena došao do zakona gravitacije.

Da li je ,šta mislite,Njutn definisao zakon gravitacije onog momenta kada mu je jabuka sa drveta slučajno pala na glavu , ili je to otkriće imalo veze sa njegovim

prethodnim obrazovanjem, naučnim radom u kraljevskom prirodnjačkom institutu, okruženjem i ukupnim ambijentom u kome je živeo i radio?

Šta mislite da je Njutn nekim čudom radio u nekom našem javnom preduzeću pa izjutra do 9,00h ispijao kafu i diskutovao o Djokovićevom nastupu na turniru, o pobedi vaterpolista na Svetskom kupu, pa od 9,00 do 12,00 bio „na terenu“, čitaj u kafani, pa se onda oko 13,00 vratio u kancelariju da dopije još jednu kaficu i predahne od teško radnog dana, da li bi u tom slučaju bio motivisan da razmišlja o zakonu gravitacije? Naravno ne.

Malo šale, rade ovi u javnim preduzećima nekad i po dva tri sata.

Hteo sam reći sledeće: inovativnost je vrlo korisna i lepa biljka ali je vrlo zahtevna i vrlo retko je samonikla. Pojedinačni slučajevi samo potvrđuju pravilo. **Inovativnost je deo jedne preduzetničke filozofije života, gde se živi i radi proaktivno, gde se ne čeka na događaje, već se budućnost osmišljenom i racionalnom aktivnošću na nivou celog društva projektuje, programira, finansira i izgrađuje i na kraju od svega toga profitira u vidu boljeg životnog standarda**

Shodno tome i Države odn. čitava društva možemo podeliti na :

Inovacijska

Imitatorska i

Rutinerska

Inovacijska društva, u koja spadaju sve najrazvijenije države (SAD, Nemačka, Engleska, Francuska, Švedska, Italija, Izrael, Japan, Kanada i td znamo ih) ulažu mnogo u naučni i tehnološki razvoj (čak do 4% BDP-a) i imaju vrlo razvijene mehanizme da sva dostignuća nauke i tehnologije, brzo pretvore u inovacije. Osmišljenom politikom finansiraju se projekti kako od strane države tako i od strane privatnog kapitala. Izuzetnim uslovima rada, visokim premiranjem privlači se kreativni kadrovi iz ostalih manje razvijenih zemalja. (Na pr Nemačka je objavila da će joj u narednih 8 godina biti potrebno 400 000 inženjera) Ovakav način rada u kontinuitetu dovodi do razvoja svih proizvodnih resursa, visoke stope zapošljavanja i doveo je ove zemlje na mesta koja zauzimaju u svetskoj zajednici, a

inovacijska filozofija upravo predstavlja osnov njihove sveukupne ekonomske i vojne moći ,kojom upravljaju svetom.

Imitatorska društva ne ulažu mnogo u razvoj fundamentalnih znanja, ali se trude da bazna rešanja koja nastaju u prvoj grupi država,brzo prihvate,unaprede i do perfekcije izvedu , koristeći **kreativnu imitaciju** kao sistem rada.Ovo je sistem izuzetno pogodan za zemlje u razvoju i veliki broj zemalja koristio je ovu strategiju za ubrzani razvoj, a da su kasnije po dostizanju odredjenog materijalnog i tehničko-tehnološkog nivoa , uspeli da se prebace u inovacijska društva.Najkarakterističnije zemlje ove grupe su zemlje Dalekog Istoka ,prvi Japan,pa J.Koreja,Singapur,Hong Kong,u Evropi Finska ,pa sada smo svedoci kako to u jedom izuzetnom tempu rade i Kina ,Indija,Brazil.

Treću grupu , kojoj na žalost trenutno pripada i Srbija,čine zemlje koje se bez dovoljno kreativnosti bore za goli opstanak,gde je izdvajanje za naučno tehnološki razvoj više socijalna kategorija i stavka u troškovima firmi nego što je osnov razvoja.Ovo su tehnološki zavisne zemlje,bez naučnog i tehnološkog indentiteta,gde kreativne i inovativne ideje nailaze na hiljade administrativnih prepreka i ograničenja u realnom životu ,iako se deklarativno svi drugačije izjašnjavaju.Znate one karakteristične izjave u situacijama kada se pojavite sa nekim novim proizvodom ili idejom za drugačiju organizaciju ,u stilu : **e što to nisu napravili Nemci, ili to ovde ne može da prodje** , ili **mi smo karakteristična sredina pa zato ... ili neće to dozvoliti političari ili možeš li ti da garantuješ da će to uspeti** i td .i td i tako vreme prolazi u nepreduzimanju i u čekanju da se popale sva zelena svetla. Za skoro sve od ovih zemalja karakteristična je izrazito velika migracija mladih stručnih kadrova ka svetskim centrima tehnološkog razvoja.

Naravno, da li će društva iz treća grupe trajno ostati u tu gde jesu ili će izmenom svoje životne filozofije preći u naprednija društva , zavisi najviše od njih samih.Tačno je da u svetu sazreva mišljenje da nije dobro za ljudsko društvo u celini da postoje dva toliko polarizovana sveta,izazito razvijen i izrazito nerazvijen ,tačno je da se svetska zajednica trudi da razvije u svakoj zemlji domaće intelektualne resurse,ali kako kaže narodna poslovice: „tudja ruka svrab ne češe „.

Ako neko društvo , evo naše u Srbiji ,želi bar u doglednom vremenu da zauzme dostojanstveno mesto u svetskoj zajednici, da bude uvažen i rado vidjen član, mora krenuti i to odmah koracima od 7 milja ,kako se kaže, **a takvi se koraci prave samo i isključivo ,sa sopstvenim znanjem.**Bez obzira na pomoć iz sveta,donacije (naravno da smo zahvalni na tome) **samo ono što se iznedri , odgaji i ostane na ovom prostoru , može biti osnov za realan optimizam.**

Šta činiti?

Postoje dva puta.

Prvi: sedimo skrštenih ruku , čekamo donacije,gledamo u nebo,pevamo dodolske pesme da privučemo strane investitore utrkujući se ko će više benefita ponuditi,više prostora , više energetike,pa Boga mi i više keša, uz zapošljavanje uglavnom proste radne snage.Dalje , negujemo tzv „ burazersku „ ekonomiju u kojoj su nacionalna i verska pripadnost,nepotizam i lični interes važniji od ekonomske logike, u kojoj je 30 sec potpisivanja partijske pristupnice vrednije od 30 god. školovanja.

Rezultat će biti Srbija- tehnološka kolonija,zemlja niskog standarda i nezadovoljnih gradjana, koja uvozi sve što predstavlja rezultat savremenog tehnološkog razvoja , a izvozi jeftinu t .zv. zdravu hranu i što je najgore,izvozi mlade obrazovane , najbolje kadrove.Doista tužna perspektiva.

Drugi put:odmah početi sa intenzivnom afirmacijom i usvajanjem preduzetničke filozofije života , koja podrazumeva afirmaciju pravih vrednosti,razvoj zasnovan na inovativnosti,znanju,kreativnosti,racionalnosti,odgovornosti za učinjeno ali i za neučinjeno,stavljanju celog državnog aparata u realne okvire i u službu razvoja ekonomije.

Takodje ceo naučni potencijal orjentisati na područja gde će se saglasno našim prirodnim resursima i znanjima koja postoje u realnom privredom ambijentu, najbrže doći do tržišno prihvatljivih rešenja.Situacija u kojoj se nalazimo ne dozvoljava nauci da pod plaštom „ osnovnih istraživanja „ izbegava odgovornost za utrošeno vreme i novac , ma koliko da je to malo u odnosu na svet.Potrebno je

pre svega iskoristiti ono znanje i rezultate do kojih su naši naučnici došli u prethodnom vremenu a koji sada leži u fasciklama Ministarstva, po policama fakulteta i instituta. Iz ličnog iskustva znam da postoji niz komercijalno vrednih znanja, čak gotovih rešenja, koja samo čekaju da se neko seti kako se od toga mogu praviti tržišno prihvatljivi proizvodi. To je naš ,u ovom momentu ,izuzetno važan a neiskorišćen resurs., koji ništa ne košta , koji smo već izfinansirali. i koji nam u vrlo kratkom roku može podići nivo privredne aktivnosti, nivo zapošljavanja , bez velikih rizika i bez velikih finansijskih sredstava i bez velike štete ako neki projekat i ne uspe.

Dalje , potrebno je objediniti sva sredstva koja država izdvaja za pomoć privredi posebno sektoru MSP, koji čini 98% naše privrede. Kad se saberu sva sredstva koja dodeljuju razna ministarstva, agencije, fondovi, opštine , pokrajina, medjunarodna zajednica, i nisu to tako male pare za naše uslove..**Problem je u tome što nema sinergije**, što se sredstva u pomenutim institucijama nalaze pod ingerencijom različitih političkih opcija i vrlo često dodeljuju po pomenutim „ burazerskim“ principima , bez povratne informacije o efektima tako dodeljenih sredstava. Tek sa tom povratnom informacijom znali bi smo da li smo sredstva **uložili ili potrošili**. Razlika je velika i suštinska, nije samo verbalna.

Sve je ovo lako reći a teže ostvariti ali i na put od 1000 km kreće se korakom manjim od metra. I ovaj današnji skup smatram delom tog prvog koraka.

Hvala na pažnji.

Spasović Slobodan Dipl.Ing